

מ ב א

ליל

ים
ד

שינוי - מפלגת המרכז קמה כדי להציע דרך חדשה, שתוביל את מדינת ישראל לתם ואזרחיה לחיי עמל, יצירה, חופש ורווחה לכלל תושביה, כדי להנהיג את העם היהודי לא. להגשמת ההזון הציוני, במדינתו המתחדשת, תוך השתלבותו במשפחת העמים הדמר קרטיים וכדי להתקדם בדרך השלום עם שכנינו הערבים.

ית.

ת
ת

זו. הנהגת העם, שהתבססה עד עתה על המפלגות המסורתיות שנוצרו עוד לפני הקמת המדינה, הביאה להסתאבות השלטון ולהופעת תופעות שליליות שונות בחברתנו. שינוי מציעה לחולל, מיפנה בחיי החברה והכלכלה, ולהביא לשינויים באורחות חיינו ובנורמות ההתנהגות שלנו. שינויים אלה צריך ואפשר להשיג עלידי דמוקרטיה ם אמיתית הצומחת מלמטה, עלידי פלורליזם בחיי החברה והכלכלה, ע"י סדרי ממשל ת ושלטון תקינים ואכיפת החוק ועלידי הנהגה המוכיחה כושר ונותנת דוגמה אישית, ה

העם היהודי ומדינת ישראל

ז

מתוך אמונה ששיבת העם היהודי לארצו ופיתוח תרבותו הלאומית הם יסודות הציונות, תפעל שינוי - מפלגת המרכז למען זכות עליית היהודים מכל הארצות למדינת ישראל. בעשה להעמקת מעורבות העם היהודי במתרחש במדינת ישראל ונראה בהגברת החינוך היהודי בתפוצות לציונות מגשימה את אחד מתפקידיה המרכזיים של מדינת ישראל.

ביסוס המשטר הדמוקרטי במדינה

1. שינוי תפעל לקבלת חוקת יסוד למדינה, שתבטיח את הדמוקרטיה, תגדיר את זכויות הפרט וסמכויות השלטון ותמנע שרירות לב של רוב מקרי.
2. שינוי תפעל להבטחת השוויון בפני החוק, חופש הביטוי, ביטול המונופולים של רשות השידור, הבטחת והשלטת החוק והסדר. לשם כך נעשה לחיזוק מעמד המשטרה והגדרת סמכויות החרום בצורה ברורה.
3. נעשה לייעול עבודת החקיקה והפיקוח הפרלמנטריים, נדרוש חובת נוכחות מינימום של חברי הכנסת במליאה ונפעל לצמצום חסינות חברי הכנסת. יש להגדיל את סמכויות הנשיא, כך שיהיה מוסמך להורות על פיזור הכנסת, אם הביעה אי אמן בממשלה ולא הצליחה לכונן ממשלה חדשה.
4. שינוי תרבעת את שינוי שיטת הבחירות לשיטה איזורית-אישית ויחסית, שבה ייבחרו כשני שלישים של חברי הכנסת בבחירות אישיות-אזוריות, ואילו כשליש החברים ייבחר בבחירות יחסיות-ארציות.

מדיניות החוץ והבטחון

המטרות המרכזיות של מדיניות החוץ הישראלית חייבות להיות ביסוס השלום עם מצרים, השגת חוץ שלום עם שאר המדינות הערביות ופתרון הבעיה הפלשטינית. לשם השגת מטרות אלה נפעל בדרכים הבאות:

אף כי לעם ישראל זכות טבעית והיסטורית לארץ ישראל, שומה עלינו, בתוקף הנסיבות ההיסטוריות הנוכחיות, להסכים ליותר על שטחים מאוכלוסים בערבים ביהודה, שומרון ועזה. בעת המר"מ על קביעת הגבולות הסופיים בינינו לבין המדינה הערבית, שתיכון ממזרח לה, תעמיד מדינת ישראל לנגד עיניה את האינטרסים הבטחוניים העליונים שיש לה בשטחים המחזקים. הבטחת אינטרסים אלה, בדרך של פירוז ושיטות דומות, תהווה יסוד מוסד של הסדר השלום, נוכחות צבאית ישראלית לזמן ארוך לאורך הירדן תוכל להבטיח את הפירוז ביעילות.

2. הסכם האוטונומיה במשמעותו המקורית יכול להיות פתרון נאות לתקופת מעבר ולא הסדר של קבע. הסדר הקבע יושג במר"מ עם ממלכת ירדן והגורמים הפלשטינים המוכנים להכיר במדינת ישראל ולחיות בשלום עמה. לרעיון האוטונומיה, למרות החסרונות, יש שורה של יתרונות. זו התכנית היחידה המקובלת על מצרים, ישראל וארצות הברית. היא דוחה את פתרון הקבע בגדה המערבית לתקופה שעשויה להיות נוחה לישראל. באמצעות סידורי האוטונומיה אפשר יהיה לבחון את היכולת לקיים בשטחים דרקים שיסיר מעל האוכלוסיה הערבית את נטל השלטון הישראלי ובעת ובעונה אחת ינהיג סידורי בטחון בשנה. שינוי - מפלגת המרכז מקבלת את רעיון האוטונומיה, אך יש לה תכנית אוטונומיה מפורטת משלה. יסודותיה הם: העברת סמכויות ניהול חיי היומיום, הסדר הציבורי, המערכת השיפוטית והכלכלה לגוף ייצוגי, הנבחר ע"י התושבים, שיקום פליטי 1967. הבטחת הקשר ההדוק הן עם ירדן והן עם ישראל, וחופש התעסוקה בהן. הבטחת זכותה של ישראל לפעול בכל הקשור לענייני בטחוננו בשטחים, ראיית בקעת הירדן כאיזור בטחון ישראל, הפסקת ההתנחלויות הישראליות בתחומי האוטונומיה ואי כפיפות כוחות צה"ל בשטחי האוטונומיה למשפט ולמנהל של הרשויות האוטונומיות.

שינוי סבורה שמדינה שלישית בוגינו לבין ירדן לא תהיה פתרון יציב לשאלה הפלשטינית ותהייה גורם שיחזור תחת אשיות קיומן של ישראל וירדן גם יחד, שיהיה בסיס לפעולות טרור ושלא יוכל לפתור את בעיית הפליטים.

שינוי מאמינה כי במסגרת המדינה הירדנית-פלשטינית יוכלו לבוא לידי ביטוי גורמי הייחוד הפלשטיני, באותה מידה שהם קיימים בצורת משטר פדרטיבי בין עבר הירדן לבין רצועת עזה ושטחי יהודה ושומרון. אולם, אם במהלך הגשמת הסכם האוטונומיה יתברר, כי חל שינוי משמעותי ביחסם של ארגונים פלשטינים למדינת ישראל ולשימוש בטרור כנשק כנגד, ואם יחול שינוי במערכת היחסים באיזור, תעשה בחינה מחדשת של כל הסוגיה הזאת.

3. מדינת ישראל חייבת לקיים את החזקתה בגולן כדי להבטיח את בטחון תושבי הגליל ואת מקורות המים שלה. כאשר יושג הסכם שלום עם סוריה חייבים לחול על אותם אזורים בגולן, שישראל עשויה לפנותם, סידורי בטחון איתנים, כגון פירוז מלא.

4. ירושלים המאוחדת לא תחולק מחדש ותשאר בירת ישראל תחת ריבונות ישראלית. אולם ערכה עבור ערביי ארץ ישראל מחייב מציאת פתרונות שיתחשבו בעובדה זו.

מעמד הדת במדינה

1. מדינת ישראל היא מדינה יהודית. עובדה זו חייבת לבוא לידי ביטוי בחייה הציבוריים של המדינה. אולם, אל לנו להיות עבדי המסורת, כי אם מפתחיה ומסגליה למציאות בתזמננו. שינוי תפעל להבטחת הופש הדת והמצפון ותתנגד לכל סוג של כפייה דתית או אנטי-דתית.

2. על המדינה להכיר בזכות ההתארגנות של כל הדתות והזרמים הדתיים. כל עדה דתית תוכל לכוון בתדין דתיים, שידונו בענייני המעמד האישי של חבריהן, המקבלים על עצמם את סמכות שיפוטם.

3. שינוי תובעת הנהגת הופש בחירה בין נישואין דתיים לנישואין אזרחיים לפי בחירת האזרח. אולם מי שנישא על-פי דינו הדתי לא יוכל להתגרש אלא על-פי דינו זה.

4. שינוי תובעת הנהגת תחבורה ציבורית והבטחת פעילות ספורטיבית ותרבותית בשבתות וחגים, תוך מאמץ שלא לפגוע באוכלוסיה הדתית בשכונותיה.

5. שינוי מתנגדת להגבלת פעילות כלכלית מטעמי דת.

6. שינוי מצדדת כשוויון בין הזרמים בחינוך ובשוויון בין האזרחים בנשיאה בנטל הבטחון.

7. חופש הפרט יישמר בכל הקשור בהחלטות על הפסקת הריון ונתיחת מתים (למעט מקרים בעלי צורך רפואי או משפטי מיוחד).

8. הכשרות בכל המוסדות שבבעלות המדינה תישמר.

המימשל המקומי

שינוי - מפלגת המרכז סבורה שיש לעודד ולטפח את המימשל המקומי במדינה בהיות גורם זה יסוד-מוסד לחיים דמוקרטיים קהילתיים בריאים. לפיכך יש להרחיב את סמכויות העיריות, להגדיר את השירותים הניתנים מכוח חקיקה ממלכתית ולהעביר את מימונם למדינה. לבסס את תקציבי הרשויות המקומיות על הארנונה הכללית ועל שיעור מסוים של מע"מ הנגבה באזורי השיפוט של הרשות המקומית ולהנהיג שיטת בחירות אזורית-שכונתית למועצות הרשויות המקומיות.

1. שינוי - מפלגת המרכז מאמינה שערביי ארץ ישראל זכאים, תוך תהליך השתלבות במדינה לשמור על מורשתם התרבותית ולטפחה. מעמד הלשון הערבית כלשון רשמית שניה יישמר.

2. כל עוד נמשך מצב המלחמה בין ישראל לרוב המדינות הערביות לא יגויסו ערביי ישראל לצה"ל, אך תישמר זכותם להתנדב לשירות בן.

3. על המדינה ומוסדותיה לטפח את היחסים בין היהודים לערבים במדינה ויש לעשות הכל כדי לקלוט משכילים ערבים במוסדות ציבור ובמשק הפרטי.

4. יש לפתור את מצוקת הקרקעות בכפר הערבי עלידי השלמת הסדר הקרקעות, הכנת תכניות מיתאר ופיתוח מפעלי תעשייה, שיספקו מקורות תעסוקה בכפר, ימנעו את הלחץ על הקרקע ויקטינו את הצורך לצאת לעבודה ביישובים מרוחקים, עבור פועלים שמצאו תעסוקה קבועה בערים, יש להקים שיכונים ליד מקומות עבודתם.

ה. הבראת הכלכלה הישראלית

שיפור מאזן התשלומים ובלוימת האינפלציה הם עתה היעדים המיידיים של המשק הישראלי והשגתם היא תנאי הכרחי להתקדמות לקראת עצמאות כלכלית. רק במשק יומי צומח ניתן יהיה להשיג יעדים אלה. כדי להגיע לכך יש לחולל מיפנה יסודי במשק הישראלי עלידי שינוי מבנה המשק ומתן העדפה ברורה לייצור ולייצוא על חשבון השירותים הציבוריים המנופחים. לפיכך יש ללכת בדרכים הבאות:

1. רק צימצום המימון הגרעוני של פעולות הסקטור הציבורי, הגדלת פריין העבודה והייצור וחידוש הצמיחה הכלכלית, יביאו לבלוימת האינפלציה ולשיפור מאזן התשלומים. לפיכך, יש לקצץ בתקציבי הממשלה והגופים הציבוריים השונים ולעודד את הפיתוח התעשייתי. אין לפתור את בעיות האינפלציה עלידי הטלת פיקוח מינהלי על המחירים, פיקוח כזה גורם רק לעיוותים ואינו מטפל בשורשי הבעייה ובהכרח נכשל. שיפור מאזן התשלומים לא יושג עלידי הטלת הגבלות מלאכותיות על הייבוא הללו מביאות לייצור מוצרים בלתי-כדאיים וחושפות את המשק הישראלי לסכנת צעדי גמול.

2. יש לנקוט במדיניות שער חליפין שתבטיח את רווחיות הייצוא. על שינוי שער החליפין להדביק את ההתייקרויות במשק ואף לעלות עליו.

3. שינוי דוגלת בהנהגת מדיניות שכר המבוססת על התפוקה, המאמץ והמסירות בכל ענף או מקצוע, ומתנגדת להצמדה הקיימת בין הסקטורים השונים.

4. יש להנהיג ניידות עובדים עלידי מתן תמריצים לעוברים מהסקטור הציבורי לענפי הייצור. יש להשוות את תנאי העבודה של פועלי הייצור לעובדי השרות הציבורי.

5. יש להבטיח שבכל המשק ישולמו מיסים רק על רווחים ריאליים ולא על רווחים אינפלציוניים. אולם, יש להטיל מיסים על רווחים הנובעים מסחר בניירות-ערך, העולים על שיעור האינפלציה במשק.

6. צמצום המנגנון הציבורי עלידי הקפאתו הוא הדרך העיקרית לקיצוץ בהוצאות הסקטור הציבורי. אולם, יש לנקוט בדרך זו תוך התירה לשיפור השירותים ולהגברת יעילותם.

7. יש להילחם עד חרמה בהון השתור ובהשתמטות מתשלום מס אמת בכל האמצעים החוקיים העומדים לרשות רשויות המס.

8. יש להנהיג שינויים מרחיקי לכת בחקיקה הכלכלית. כל חוק שיוגש לכנסת חייב יהיה להיות מלווה בפירוט השפעותיו התקציביות. כל חריגה מתקציב רשות ציבורית, לרבות הממשלה, ייחשב לעבירה על החוק. יש להבטיח את עצמאותו המלאה של הבנק המרכזי. אין לקבל מלוות חוץ אלא על פי חוק.

9. יינתן עידוד להתפתחות שוק הון חפשי ומשגשג. החיסכון במשק יוגן מפני שחיקתו על ידי האינפלציה. מכירת אגרות חוב צמודות תימשך אך ורק לפדיון האגרות הקיימות ולמימון השקעות פיתוח לטווח ארוך ולא למימון ההוצאות השוטפות של הממשלה.

ט. יחסי העבודה

1. שינוי - מפלגת המרכז מתנגדת להנהגת בוררות חובה, שנכשלה במקומות שבהם הונהגה, ומעדיפה הנהגת בוררות מוסכמת.

2. שינוי תובעת חקיקה שתקבע הליכים קבועים בקרב ציבור עובדים ונציגותו בכל הקשור לנקיטת צעדים ארגוניים.

3. שינוי דוגלת במדיניות הבאה לעודד את העובד היעיל והמסור ומתנגדת להסדרים פיקטיביים בתחום השכר.

4. שינוי מתנגדת למוסד הקביעות במתכונתו וסבורה שיש לבדוק. מבלי לפגוע בבטחון העובדים לגבי מקומות עבודתם, סבורה שינוי שיש צורך בהנהגת סידורים כאלה, שיאפשרו פיטורי עובדים שאינם מתפקדים כראוי, מתרשלים בעבודתם וגורמים נזק.

י. התחברה

פיתוח התשתית התחברתית היא תנאי הכרחי להשגת יעדים לאומיים בתחומי הכלכלה, הבטחון והחברה. לפיכך תפעל שינוי - מפלגת המרכז בתחומים הבאים:

1. יש להגדיל את המאמצים והמשאבים המוקדשים למלחמה בתאונות דרכים, הגורמות נזק עצום לנפש ולרכוש.
2. הינתן העדפה לתתבורה הציבורית, תוך עידוד התחרות בקווים הרגולטיביים. ותוך שילובה עם הרכבת שתזכה לייעול ומודרניזציה.
3. תושלם תכנית "נתיבי אילון" ויוחל בהקמת מערכת הסעה המונית בגוש דן.
4. תופעל תכנית מקפת לייעולה של "אליעל" והבאתה לרווחיות, תוך כדי חשיפתה לתחרות.
5. נמלי האוויר והים יפותחו בהתאם לצרכי המשק ואזורי הארץ השונים.

א. סביבת האדם

שינוי - מפלגת המרכז מאמינה כי סביבת האדם ואיכות החיים בה הנם מרכיב חשוב ביותר בחוסנה של החברה הישראלית וקיום כוח משיכתה. לפיכך נפעל בתחומים הבאים:

1. שינוי התייחסות הממשל והציבור לסוגיות איכות הסביבה והיערכות חדשה של המימשל, תוך היאום בין רשויותיו השונות, לטיפול בנושאים אלה.
2. ניצול הישגי המדע למען ההגנה על הסביבה, ולמען פיתוח מקורות אנרגיה (שמש, רוח וגרעיין) במקום הדלק הנזולי, שקשה להשיגו.
3. המעבר לשימוש בפחם במקום דלק נזולי והשימוש באנרגיה גרעינית חייבים להעשות תוך התחשבות בצרכי שמירת הסביבה.

ב. החברה הישראלית

שינוי - מפלגת המרכז דוגלת בתפישה כוללת וריאליסטית של בעיות החברה, שאינה מפרידה בין בעיות אלה לבין שאלות המשק והכלכלה. שינוי חותרת לעיצוב החברה הישראלית על בסיס ערכי הצדק החברתי וצמצום הפערים החברתיים, כדי לאפשר לכל אדם למצות את יכולתו. לפיכך נפעל:

1. פיתוח שירותי הרווחה השווים לכל ייעשה על יסוד עקרון הערכות ההדדית וראייה ריאליסטית של יכולת המשק הלאומי ומשאביו. לכן נדאג לקביעת תשלומים דיפרנציאליים שייגבו מהמשתמשים בשירותים בהתאם למצבם הכלכלי והחברתי.
2. אזוריים ואוכלוסיה הנתונים במצוקה יזכו לטיפול מיוחד באמצעות תכניות מיוחדות לשיקומם המואץ.

3. נעודד תכניות חברתיות, המיועדות לעידוד המעורבות וההתארגנות של התושבים עצמם בתכניות פיתוח והתנדבות.

4. יש לעודד תכניות וחוקים אשר יתמודדו עם מצבי מצוקה אישיים מסוגים שונים ועם צרכי אוכלוסיית הקשישים.

5. שינוי תפעל למען קבלת חוק פנסיה ממלכתית, תוך שמירת הזכויות הצבורות עד להחלת החוק.

6. שינוי דוגלת בביטוח בריאות ממלכתי לכלל האוכלוסייה באמצעות שירותי הבריאות הממלכתיים, קופות ההולים הקיימות וגופים נוספים.

7. שינוי סבורה כי יש לפתור את מצוקת השיכון במדינה על ידי מתן סיוע למי שאינו מסוגל להגיע בכוחות עצמו לדיור הולם ורק בתנאים מסויימים יש לסבסד את מחיר הדיור עצמו, בכל מקרה סיוע זה חייב להינתן בתנאים שווים הן לרכישת דירות והן לשכירתן.

מעמד האשה

שינוי - מפלגת המרכז דוגלת במימוש עקרון השוויון בין המינים, בהתאם להכרות מגילת העצמאות, שיש להפכה לחוק יסודי. לשם מימוש עקרון השוויון יש לפעול בתחומי העבודה, החינוך והמעמד האישי.

1. בתחום העבודה תפעל שינוי להבטחת תנאים שווים לאשה ולגבר בכל הקשור לתנאי השכר והקידום, נדאג להרחבת רשת מעונות היום, הארכת שעות החינוך לילדי נשים עובדות וזמן עבודה גמיש, ונדרוש לוח תשלומים גמיש במעונות היום המתחשב במצבה של האשה ובתנאי עבודתה. (יום עבודה מופצל).

2. שינוי תובעת הנהגת שוויון בין הנשים בנשיאה בנטל הבטחון ואת הפעלת חוק השירות הלאומי לגבי נשים, שלא שירתו בצה"ל.

3. יש לפעול למען הנהגת תיאור בלתי מפלה של נשים בספרך הלימוד ויש להגביר את החינוך הטכנולוגי והמקצועי הניתן לתלמידות.

4. שינוי תפעל למען הנגת טיפול ממלכתי גלוי ויעיל בתחום תכנון המשפחה. ההחלטה בדבר הפסקת הריון תעשה בידי האשה הנוגעת בדבר בלבד.

5. שינוי דוגלת בביטול הסמכות הייחודית של בתרהדין הדתיים בענייני המעמד האישי ובהנהגת חופש הבחירה בין נישואין וגירושין דתיים לבין אזרחיים.

6. שינוי סבורה כי גם הזכויות הסוציאליות, הנצברות עליידי שני בני הזוג בתקופת הנישואין, הן חלק מהרכוש המשפחתי המשותף המתחלק ביניהם באופן שווה.

ד. החינוך

שינוי - מפלגת המרכז רואה בחינוך הדור הצעיר את האמצעי העיקרי לגיבוש הברה ישראלית מודרנית, נאורה והומניסטית השואבת מערכי התרבות והמסורת של העם היהודי לזרמיו ועדותיו השונים. זהו הבסיס ליצירת זהות יהודית ישראלית, העומד ביסוד הנאמנות לעם ולארץ. ערכי היסוד של המשטר הדמוקרטי והצורך להתמודד עם אתגרי העולם המודרני יזכו לטיפול מיוחד. שינוי מאמינה כי:

1. יש להפוך את ביה"ס לגורם פעיל בתחומי הקהילה.

2. יש להרחיב את המסגרות השונות הפועלות במערכת החינוך למען הקניית מחוייבות חברתית, רגש האחריות ורוח ההתנדבות.

3. יש להעניק עדיפות גבוהה להכשרה המקצועית והטכנולוגית ולבטל את הסגירות, הקיימת בינו ולבין החינוך העיוני.

4. יש לפעול לקידום רמת החינוך ומעמד המורה.

5. יש לאפשר לנוער לגבש את עמדותיו בנושאים פוליטיים על ידי הצגת מיגוון הדעות הפוליטיות לפניו.

6. יש לטפח את תנועות הנוער ולהעניק להן מימון ממלכתי.

7. יש למנוע את העמקת הפערים בחינוכם של נערים משכבות חברתיות שונות. אולם, יש לדאוג לאיתור מוקדם של צעירים מוכשרים ומחוננים מכל השכבות החברתיות ולהעניק להם מסגרת מיוחדת לקידום האינטלקטואלי, תוך הקפדה על חינוכם לערכים חברתיים.

ה ה ת י י ש ב ו ת

1. שינוי - מפלגת המרכז רואה בהתיישבות את אחד המרכיבים המרכזיים בגיבוש חברה בריאה ויצרנית, הקושרת את האדם לאדמתו. ההתיישבות החקלאית על כל גווניה במיוחד בגליל, ובנגב תזכה לעידוד ולטיפוח.
2. ההתיישבות שמעבר לקו הירוק אסור לה שתהפוך למכשול בדרך להשגת שלום עם המדינות הערביות. שינוי תעודד התיישבות אך ורק בשטחים, שלדעתה צריכים להיות חלק ממדינת ישראל.
3. יש לעודד צורות התיישבות חדשניות, לצד המסורתיות, דוגמת עיר הוורדים בגליל ותוך הפיכת ההשתייכות המפלגתית בהתיישבות לעניין התנדבותי.
4. נטל הקמת התשתית ההתיישבותית, כולל אספקת אמצעי הייצור הראשוניים, יוטל על המדינה. שלבי הביסוס הנוספים ושיפור רמת החיים ימומנו על ידי המתיישבים.